

*Välfärdsberättelse 2019 samt
välfärdsplan 2020-2021 för Kronoby kommun*

Godkänd av kommunfullmäktige 17.2.2020 § 5

Innehåll

Inledning.....	1
1. Befolkningsstruktur	2
1.1 Befolkningsmängd	2
1.2 Nettoflyttning	3
1.3 Nativitet.....	3
1.4 Flyktingmottagning och integrationsarbete.....	4
1.5 Demografisk försörjningskvot	4
2. Dagens välfärdssituation i livet olika skeden sett från utbudet av service	5
2.1 Barnfamiljer, barn och tonåringar.....	5
2.1.1 Småbarnspedagogik	5
2.1.1.1 Stöd för barnets växande och lärande inom småbarnspedagogiken.....	5
2.1.1.2 Mångprofessionellt samarbete	6
2.1.2 Förskoleundervisning	7
2.1.2.1 Stöd för barnets växande och lärande inom förskoleundervisningen	7
2.1.2.2 Elevvård	7
2.1.3 Grundläggande utbildning.....	8
2.1.4 Barnskydd	9
2.2 Unga vuxna	9
2.3 Personer i arbetsför ålder	10
2.4 Seniorer	11
2.5 Kultur och fritid samt bibliotek och medborgarinstitut	11
3. Verksamhetsförutsättningar	13
3.1 Lagstiftning och verkningar av den	13
3.2 Kommunens ekonomiska resultat och verksamhetsförutsättningar	13
3.3 Företagens verksamhetsförutsättningar	15
3.4 Tredje sektorns verksamhetsförutsättningar.....	16

4. Information, samhörighet och påverkningsmöjligheter	17
4.1 Information.....	17
4.2 Påverkningsmöjligheter.....	17
4.2.1 Valdeltagande och rätt att föra sin talan	17
4.2.2 Rådgivande organ.....	18
4.2.3 Initiativrätt.....	18
4.3 Samhörighet	19
5. Välfärdsrisker.....	19
5.1 Fattigdom	19
5.2 Hälsohinder och olyckor.....	19
5.3 Missbruk	21
5.4 Miljöolägenheter	22
5.5 Trafikolägenheter	23
5.6 Brott och säkerhetsolägenheter.....	24
6. Sammanfattning	24
Källor.....	25
Välfärdsplan för åren 2020–2021.....	26

Inledning

Detta är Kronoby kommuns välfärdsberättelse 2019 och välfärdsplan för åren 2020 – 2021. Välfärdsberättelsen strävar inte efter att vara helhetstäckande utan beskriver kort Kronobyinvånarnas situation i dagsläget och preciserar behovet av utveckling. Välfärdsberättelsen fungerar som bakgrundsmaterial och arbetsredskap för förtroendevalda, kommunens ledning och sektorer vid planering av strategier, ekonomin och verksamheten, vid beslutsfattande samt vid uppföljning av välfärden.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (2011), ska en kommun bevaka kommuninvånarnas hälsa och välfärd och de faktorer som påverkar dessa och observera effekterna av de åtgärder inom den kommunala servicen som sätts in för att svara mot kommuninvånarnas välfärdsbehov.

En god servicenivå för alla åldersgrupper och livssituationer är en självklarhet. Välfärdsberättelsen ger den välbehövliga översikten över kommuninvånarnas välfärd för att kunna bibehålla och utveckla den goda servicenivån.

Uppgifterna i välfärdsberättelsen baserar sig bl.a. på statistik hämtad från bl.a. Institutet för hälsa och välfärd, Statistikcentralen/Sotkanet och Välfärdskompassen. Jämförelsekommunerna i välfärdsberättelsen är Larsmo, Pedersöre, Jakobstad, Nykarleby samt Karleby. Även Österbotten, Mellersta Österbotten och övriga landet finns med som jämförelseindikatorer. Uppgifter har också samlats in genom diskussioner med kommunens personal från olika sektorer.

Kronoby kommun har många styrkor: I Strategi 2025 (från 2018) skrevs "Här finns det bästa av två världar: lugnet på landet och närheten till staden. Kommunen är en liten men samtidigt en stor kommun med ren, vacker och varierande natur, där man kan känna sig trygg och där man lätt tar sig till jobb och aktiviteter också utanför kommunen och där man enkelt stiger på ett flyg ut i världen".

"I Kronoby finns gott om engagerade människor, rikt föreningsliv och talkoandan är en resurs. Det finns många möjligheter att utöva fritidsaktiviteter både inom idrott, kultur och fri bildning".

"Företagsamheten och ett mångsidigt näringsliv betyder att det finns arbetsplatser i kommunen, vilket innebär låg arbetslöshet och i framtiden möjligen brist på arbetskraft".

"En god servicenivå för alla åldersgrupper och livssituationer är en självklarhet. Den kommunala servicen kompletteras av företagare och av tredje sektorn".

"Det råder landsortsmentalitet i kommunen. *Alla känner alla*, gör att det är lätt att ta kontakt med kommunen, företag och föreningar. Därtill fungerar samarbetet tack vare låg tröskel och hög flexibilitet. Vi-andan finns tydligt närvarande och den inkluderar även nyfinländare".

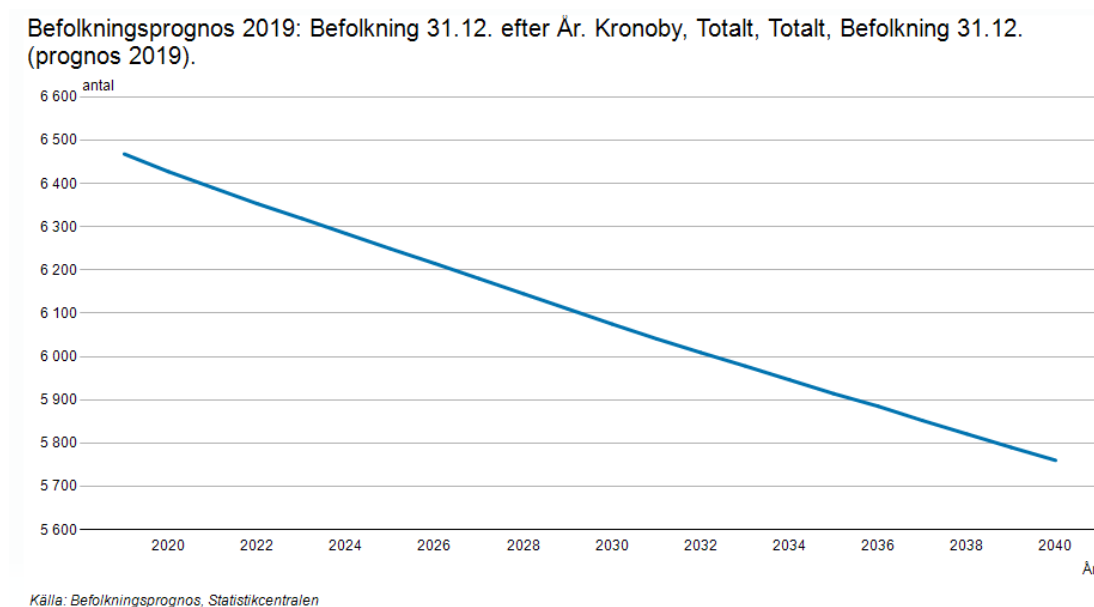
Det är gott att leva i Kronoby men ingenting är så bra att det inte kunde förbättras. De yttre förutsättningarna lagstiftning och politik både inom landet och inom EU, världshändelser som klimatförändringar, ökad teknologisk framfart och maktbalansen inom stormaktspolitiken påverkar ständigt landets och kommunernas status och möjligheter till utveckling.

Kommunens välfärdsplan för åren 2020-2021 utgår från kommunförbundets schablon över "Vad gör kommunen i framtiden", där orden "Främjar kommuninvånarens välfärd" finns i centrum.

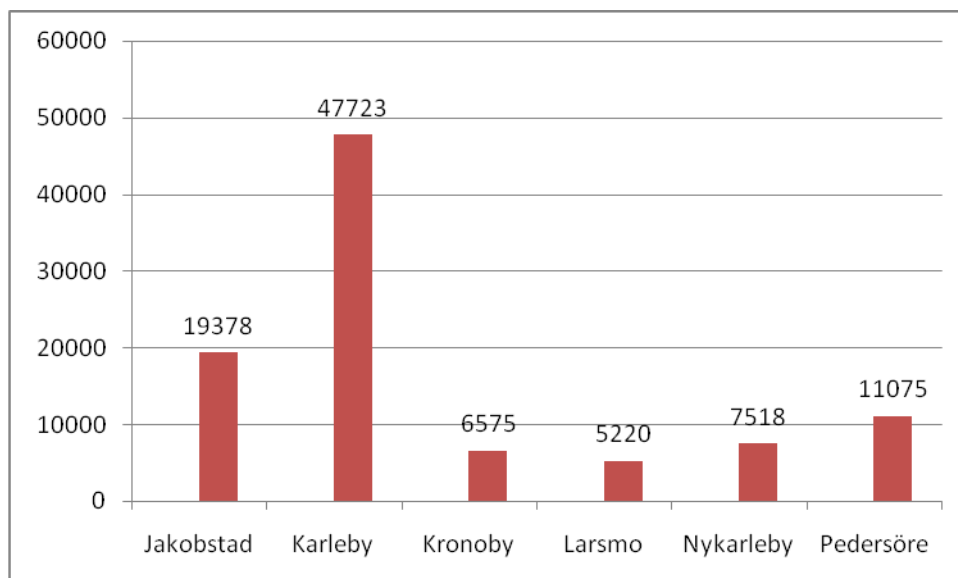
1. Befolkningsstruktur

1.1 Befolkningsmängd

Befolkningsmängden i kommunen, liksom i de flesta andra kommuner, har sjunkit de senaste åren. Detta är en följd av dödlighet, lägre nativitet och för liten inflyttning, samtidigt som utflyttning sker i allt högre grad. Statistikcentralen (2019) prognostiserar en fortsatt minskning fram till år 2040.

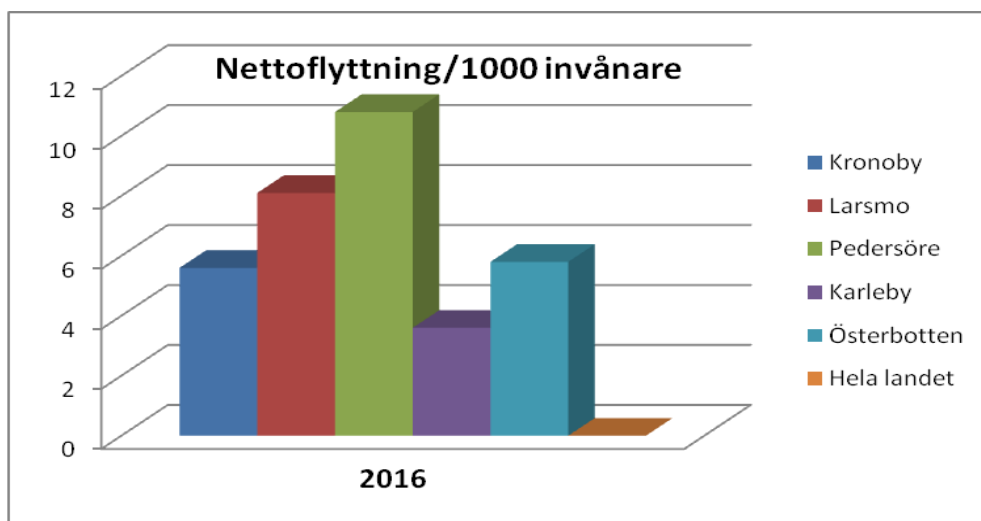
Befolkningsmängden i Kronoby, Karleby och Jakobstadsregionen 2017

Källa: Institutet för hälsa och välfärd (sotkanet.fi)

1.2 Nettoflyttning

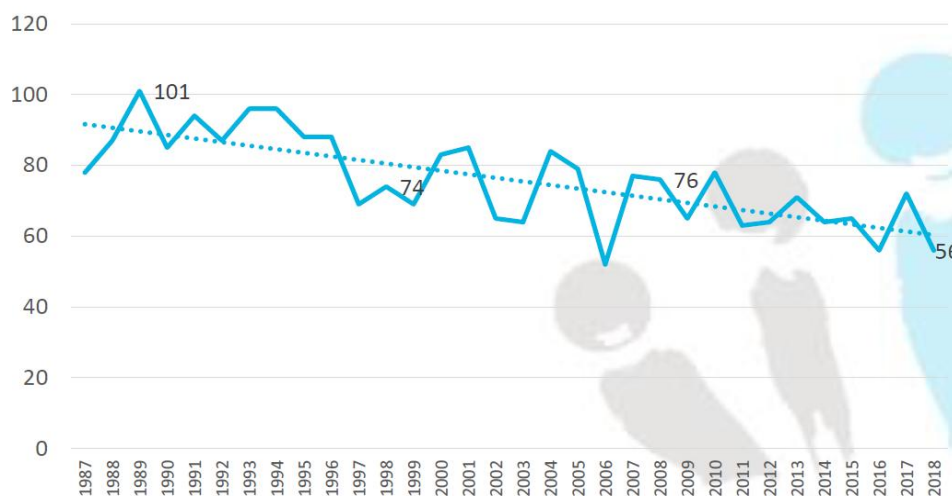
Nettoflyttning är skillnaden mellan antalet människor som flyttar till respektive från ett område. Statistikåret 2016 hade Kronoby en nettoflyttning på 5 personer/1000 invånare. Utan inflyttning utifrån (i detta fall från utlandet) skulle kommunens nettoflyttning vara negativ (källa: Statistikcentralen).

1.3 Nativitet

Enligt Statistikcentralens senaste befolkningsprognos kommer antalet personer under 15 i Finland att uppgå till 760 000 personer år 2030, om fruktsamheten är oförändrad på nuvarande nivå. Under 2050-talet sjunker antalet redan till under 700 000 unga. Senast har det funnits så få unga under 15 år i Finland i slutet av 1870-talet, då folkmängden i landet var under två miljoner invånare. Så sent som under 1970-talet var antalet unga under 15 år i Finland en miljon. Kronoby är inget undantag.

Också i Kronoby har antalet födda en sjunkande trend, vilket man tydligt kan konstatera från Statistikcentralens rapport nedan (källa: Statistikcentralen)

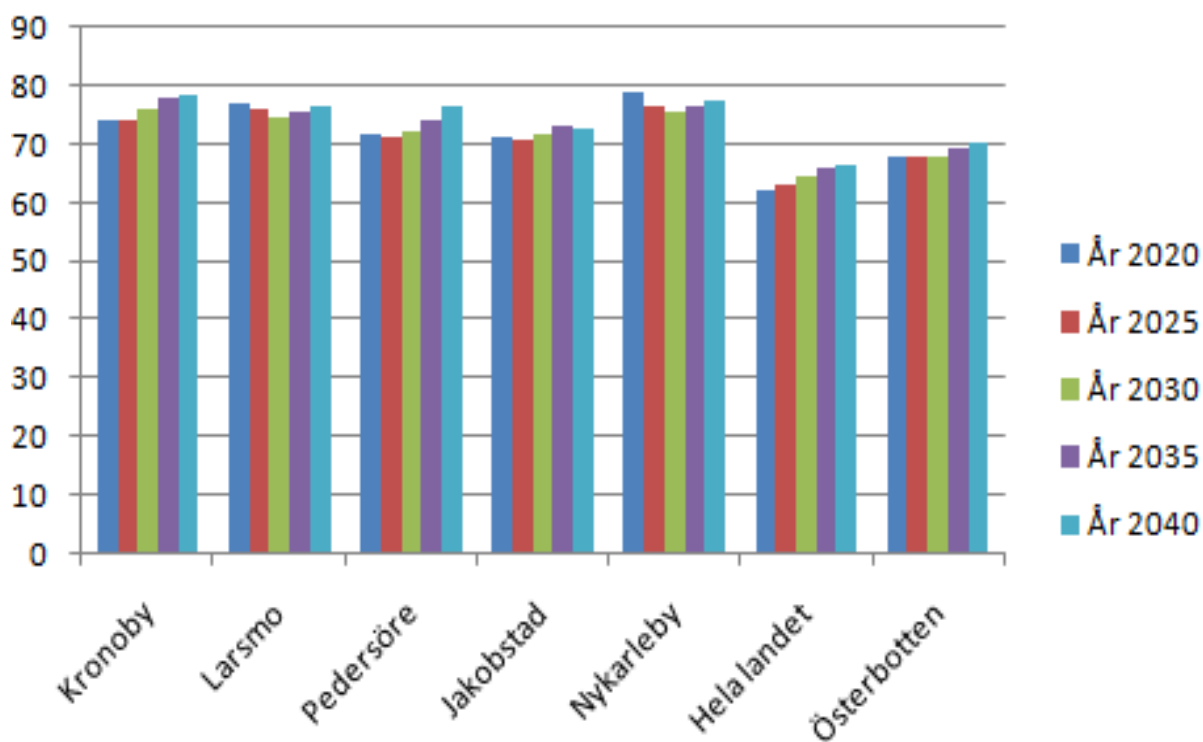
1.4 Flyktningmottagning och integrationsarbete

Kronoby kommun deltar i Jakobstadsnejdens gemensamma mottagande av kvotflyktingar. Målet är att genom kommunernas samarbete ta emot ett antal kvotflyktingar årligen. Kommunen tar emot kvotflyktingar vid den tidpunkt och i den mån som kommunen har förutsättningar för det. Kommunstyrelsen är enligt gällande förvaltningsstadga det organ som tar beslut om mottagning av flyktingar och den beslöt 19.6.2017 §22, att Kronoby kommun i enlighet med budget- och ekonomiplanen tar emot 4-6 kvotflyktingfamiljer under år 2017 enligt det utökade samarbetsavtal som ingåtts i regionen. Under 2018 anlände inga kvotflyktingar till kommunen men år 2019 har 11 kvotflyktingar kommit.

Enligt 30 § i lagen om främjande av integration (1386/2010) är kommunen allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrarnas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå. Kommunen ska dessutom se till att de kommunala tjänsterna även lämpar sig för invandrare och att de ordnas så att de till innehåll och omfattning är sådana som behovet i kommunen förutsätter. Integrationsporten i Jakobstad står för rådgivning och handledning i frågor som rör integration.

1.5 Demografisk försörjningskvot

Finlands befolkning blir, i likhet med många andra länders, allt äldre. Fram till år 2040 beräknas andelen äldre öka kraftigt samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar. Samhället möter nya utmaningar när färre personer ska försörja allt fler. Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer en person i arbetsför ålder behöver försörja utöver sig själv. I diagrammet nedan kan man följa hur kvoten förspås utvecklas över tid. Kronobys trend är klart stigande.

(källa: Statistikcentralen)

2. Dagens välfärdssituation i livet olika skeden sett från utbudet av service

2.1 Barnfamiljer, barn och tonåringar

2.1.1 Småbarnspedagogik

Kommunens småbarnspedagogiska verksamhet följer den kommunala planen för småbarnspedagogik: Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen i enlighet med lagen om småbarnspedagogik.

Planen för småbarnspedagogik är en helhet som omfattar tre nivåer: Den består av de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik.

Småbarnspedagogiken i Kronoby kommun är indelad i tre administrativa områden: Kronoby, Nedervetil och Terjärv. Den småbarnspedagogiska verksamheten leds av ledare inom småbarnspedagogik och förskola samt en daghemsföreståndare. Ledarna/daghemsföreståndaren är ansvariga för verksamheten inom respektive området både administrativt, pedagogiskt och ekonomiskt.

Den småbarnspedagogiska verksamheten ordnas i daghem i alla tre områden. I Kronoby finns även ett friluftsdaghem, Rävlyan. Småbarnspedagogiken i Kronoby kommun ordnas huvudsakligen på svenska. Det finns också tvåspråkiga daghemsgrupper (finska och svenska) inom alla områden.

I de tvåspråkiga daghemsgrupperna använder 1-2 av 3 personer finska som arbetsspråk. Barnet ska ha möjlighet att bli förstått och bemött på sitt modersmål. Kommunen strävar till att ge god service åt både svensk- och finskspråkiga familjer. Barn med främmande språk som modersmål integreras i befintliga daghemsgrupper och ges stöd i att tillägna sig svenska eller finska som andraspråk, bl.a. genom att personalen vid behov använder bilder. Även stödtecken används enligt behov.

I kommunen finns en ambulering speciallärare inom småbarnspedagogik som är tillgänglig inom alla områden. Specialläraren kartlägger och koordinerar behovet av stöd, handleder personalen samt hjälper och stöder barnen och deras vårdnadshavare. Daghemmen i kommunen samarbetar med varandra både inom respektive område samt inom kommunen som helhet i syfte att utveckla verksamheten på kontinuerlig basis. Skiftomsorg ordnas inom respektive område enligt rådande behov. Utvärdering och utveckling av verksamheten sker kontinuerligt.

2.1.1.1 Stöd för barnets växande och lärande inom småbarnspedagogiken

Då barnet behöver stöd för sin utveckling och sitt välbefinnande och får stöd och service inom social- och hälsovården tillämpas socialvårdslagen, lagen om service och stöd på grund av handikapp, lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, hälso- och sjukvårdslagen samt vad som annat föreskrivs om social- och hälsovårdstjänster i lagstiftningen.

Stöd för utveckling och lärande är en del av den kvalitativa verksamheten inom småbarnspedagogiken och riktar sig till alla de barn som är i behov av stöd. När stödet för barns utveckling och lärande ordnas följs de principer som fastställts i planen för småbarnspedagogik.

Barn i behov av särskilt stöd och fostran bereds oftast plats i vanliga daghem/förskolor. Målet för stöd för barnets utveckling och lärande och specialundervisning i förskolan är att stöda en integrering av barnet i barngruppen och där skapa en trygg miljö för växelverkan och inlärning.

2.1.1.2 Mångprofessionellt samarbete

I kommunen finns ett mångprofessionellt barnteam inom varje område. Barnteamet fungerar som en yrkesövergripande grupp inom småbarnspedagogiken. Teamet behandlar såväl enskilda barnärenden som mer övergripande frågor. Barnteamet sammankallas till områdesvisa möten 6 gånger per verksamhetsår. Barnteamet består av områdets ledare inom småbarnspedagogik och förskola, gruppens lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik, skolpsykologen samt hälsovårdaren från den närliggande rådgivningen. Vid behov kan även socialarbetare, terapeuter eller chefen för småbarnspedagogik och förskola kallas till mötet. Barnteamet diskuterar enskilda barnärenden endast med vårdnadshavarnas skriftliga samtycke. Både personal och vårdnadshavare kan initiera ärenden till barnteamet. Målet med barnteamets arbete är att i ett så tidigt skede som möjligt förebygga, upptäcka, lindra och eliminera hinder för barnets växande och lärande. När ett enskilt barn behandlas i teamet får endast de personer som deltar i barnets växande och lärande närvara.

I kommunen arbetar man kontinuerligt med att fördjupa samarbetet mellan småbarnspedagogiken och förskolan i syfte att bilda en enhetlig lärtig för barnen. Likaså arbetar man för att öka samarbetet med kultur- och fritidstjänsterna. Samarbetet med biblioteksväsendet har utökats i.o.m. att en befattning som bibliotekspedagog har tillsatts. Bibliotekspedagogen besöker daghemmen i kommunen samt ordnar även aktiviteter för barnen i biblioteken i samarbete med daghemmet.

Inom småbarnspedagogiken bedrivs ett samarbete med Folkhälsans förbund kring FHille-programmet, som riktar sig till 4-5-åringar samt förskolebarn. Programmet innehåller lekar och aktiviteter som förbereder barnet och vårdnadshavarna för den kommande skolstarten. Syftet är att stärka barnets självkänsla och nyfikenhet på att lära sig mer samt ge det värdefulla färdigheter inför skolstarten. Vårdnadshavarna ges möjlighet att uppleva trevliga saker tillsammans med barnet, upptäcka mera om vad barnet tycker om och är intresserat av samt vara ett stöd för barnet i lärandet. Bland personalen inom småbarnspedagogiken finns FHille-guider, som introducerar FHille-programmet för familjerna och hjälper dem att komma igång med aktiviteterna.

I Kronoby kommun koncentrerar sig samarbetet med församlingarna i kommundelarna främst till de kristna högtiderna som infaller under verksamhetsåret. För barn som inte deltar i aktiviteter som berör religionsfostran ordnas annan verksamhet. Kronoby församling erbjuder även musiklekis en gång i månaden.

I planen för småbarnspedagogik betonas trygghet såväl i värdegrunden som i riktlinjerna för att utveckla verksamhetskulturen. En trygg småbarnspedagogik innebär också att varje barn som deltar i verksamheten ska skyddas från alla typer av mobbning, våld och trakasserier.

I kommunen har man gjort upp planer och handlingsprogram för hanteringen av mobbning, våld och trakasserier. I planerna konkretiseras dels hur man förebygger mobbning, våld och trakasserier, dels hur man ingriper vid dylika situationer och också hur man följer upp att åtgärderna genomförts. All personal inom småbarnspedagogik och förskola ska känna till innehållet i ovannämnda planer och handlingsprogram, så att planenliga åtgärder garanteras i praktiken.

I planen för småbarnspedagogik betonas trygghet såväl i värdegrunden som i riktlinjerna för att utveckla verksamhetskulturen. En trygg småbarnspedagogik innebär också att varje barn som deltar i verksamheten ska skyddas från alla typer av mobbning, våld och trakasserier.

I kommunen har man gjort upp planer och handlingsprogram för hanteringen av mobbning, våld och trakasserier. I planerna konkretiseras dels hur man förebygger mobbning, våld och trakasserier, dels hur man ingriper vid dylika situationer och också hur man följer upp att åtgärderna genomförts. All

personal inom småbarnspedagogiken ska känna till innehållet i ovannämnda planer och handlingsprogram, så att planenliga åtgärder garanteras i praktiken.

2.1.2 Förskoleundervisning

Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet som grundar sig på lagstiftningen och på den lokala läroplanen (*Förskolans läroplan i Kronoby kommun 2016*), som gjorts upp utgående från grunderna för förskoleundervisningens läroplan.

Förskolan är en viktig tidsperiod i barnets liv. Förskoleundervisningen ska planeras och genomföras så att barnen har möjlighet att bli inspirerade, experimentera och att lära sig nytt.

Barnens utveckling inom de olika kunskaps- och färdighetsområdena breddas genom att de agerar och är aktiva och leker i mångsidiga lärmiljöer. I förskoleundervisningen ska barnen ges tillfälle att kommunicera på olika sätt och att stärka sina sociala färdigheter. Målet är att barnen förstår att de själva är unika och att alla människor är likvärdiga.

Småbarnspedagogiken inklusive förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en logiskt framskridande helhet som lägger grund för ett livslångt lärande. Förskoleundervisningens centrala uppdrag är att främja barnets förutsättningar att växa, utvecklas och lära sig. Undervisningen ska utgå från barnet. Undervisningens uppdrag är att stärka barnets positiva självbild och uppfattning om sig själv som lärande individ. Förskoleundervisningen ska utvecklas enligt principen om inkludering (alla är delaktiga). Förskoleundervisningen har stor betydelse när det gäller att på ett tidigt stadium upptäcka behov av stöd för växande och lärande, att ge stöd och samtidigt förebygga svårigheter.

2.1.2.1 Stöd för barnets växande och lärande inom förskoleundervisningen

Barn som deltar i förskoleundervisning omfattas av stöd för växande och lärande enligt lagen om grundläggande utbildning. Enligt lagen har barnen rätt att få tillräckligt stöd genast när behov uppstår. Varje barn ska ha möjlighet att utgående från sina förutsättningar få stöd för växande och lärande. Förskoleundervisningen ska ta hänsyn till mångfalden av barn och barns olika förutsättningar för lärande och sätt att lära sig, samt till barnens kulturella bakgrund. Stödet för växande och lärande innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna samt lösningar som möter barnens individuella behov. När stödet för barns växande och lärande ordnas följs de principer som fastställts i förskolans läroplan.

2.1.2.2 Elevvård

Elevvården har blivit en allt viktigare del av förskolans kärnverksamhet i takt med att uppväxtmiljön och förskolans verksamhetsmiljö förändras. Elevvårdsarbetet ska utgå från barnets bästa. Barnet har rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att barnet ska kunna delta i undervisningen. Elevvård innebär att främja och upprätthålla barnets lärande, barnets goda psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande, verksamhet som ökar förutsättningar för dessa i förskolan. Elevvården består i första hand av förebyggande gemensam elevvård, som stöder hela förskolan. Utöver det har barnet också lagstadgad rätt till individuell elevvård. Elevvården genomförs i samarbete med barnet och barnets vårdnadshavare med hänsyn till barnets ålder.

Elevvården ordnas genom yrkesövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att elevvården bildar en fungerande och sammanhängande helhet. Elevvården i förskolan hör till hela arbetsteamet och alla som ansvarar för elevvårdstjänsterna. Förskolans

personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i förskolegemenskapen. Till elevvårdstjänsterna hör psykolog- och kuratorstjänster samt hälsovårdstjänster. Dessa experters uppgifter berör både individen, gemenskapen och samarbetet.

Till den gemensamma elevvården hör att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i förskolan och förskolegrupperna. Dessutom ska man se till att verksamhetsmiljön i förskolan är hälsosam, trygg och säker. Barnen och vårdnadshavarna ska vara delaktiga och få sin röst hörd i frågor som gäller den gemensamma elevvården. Elevvården skapar förutsättningar för samhörighet, omsorg och öppen växelverkan i förskolan. Förfaringssätt som ökar delaktigheten hjälper också till att förebygga och upptäcka problem i ett tidigt skede och ordna det stöd som behövs.

Med individuell elevvård avses hälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster, som ges barnet samt yrkesövergripande elevvård, som gäller ett enskilt barn.

2.1.3 Grundläggande utbildning

Den grundläggande utbildningen i kommunen omfattar åk 1-9. Efter det kan eleverna söka sig till andra stadiets utbildningar. I Kronoby kommun finns fyra skolor med åk 1-6 och en skola med åk 7-9. I åk 1-6 handhas undervisningen av klasslärare medan ämneslärare handhar undervisningen i åk 7-9.

Eleven har rätt att få förskole- och grundläggande utbildning enligt sitt modersmål, på finska eller svenska (*Läroplanen för grundläggande utbildningen för läropliktiga 2016*). Eftersom Kronoby kommun inte själv anordnar grundläggande utbildning på finska, har Kronoby slutit avtal med Karleby och Kaustby. Den mottagande kommunen ansvarar och i praktiken tillsammans med Kronoby kommun, ordnar själva undervisningen och skolskjutsarna. Elever från Kronoby området och Nedervetil området hänvisas vanligen till skolor i Karleby, medan elever från Terjärv området och de östra delarna av Nedervetil anvisas skolor i Kaustby.

Barn med funktionsnedsättningar skall om möjligt delta i den allmänna grundläggande undervisningen i den egna närskolan nära hemmet. Vissa barn deltar helt eller delvist i småklasser i skolan med speciallärare som är experter på lärande för barn med funktionsnedsättningar. Det är trots det ingen självklarhet att denna målsättning uppfylls. När det gäller skolverket påverkas det av hur skolorna och undervisningen är ordnad i kommunen, samt hur föräldrar, lärare och beslutsfattare ser på saken.

Den grundläggande utbildningen grundar sig "Läroplanen för den grundläggande utbildningen för läropliktiga" (2016). I den fastställs centrala riktlinjer för skolans fostrings- och undervisningsarbete, som t.ex. skolans uppgift och grundläggande värderingar, lärmiljöer, verksamhetskultur och arbetssätt. I läroplansgrunderna finns också information om undervisningens innehåll och målen för läroämnena samt riktlinjer för t.ex. handledning, stöd, bedömning, elevvård och samarbete mellan hem och skola. Läroplansgrunderna bygger på den timfördelning som statsrådet fastställer. I *statsrådets förordning* ingår bestämmelserna om de allmänna riksomfattande målen för utbildningen och om hur timmarna fördelas mellan olika läroämnen och ämneshelheter. Läroplanen togs i bruk 1.8.2016. I Kronoby skolor främjas elevernas psykiska, fysiska och sociala välfärd samt sociala samspel förutom av lärarna även av en fritidskoordinator, en psykolog, 1,5 kuratorer, skolhälsovårdare och en nyanställd skolcoach.

2.1.4 Barnskydd

Alla barn har rätt till en trygg, harmonisk och mångsidig uppväxt samt till särskilt skydd. För barnen i Kronoby är barnskyddet ordnat via Soite. Barnskyddet består i första hand av förebyggande åtgärder, öppenvårdstjänster och stödåtgärder. I vissa fall behövs omhändertagande och i samband med det ordnas vård utom hemmet. Barnskyddets uppgift är att hjälpa familjen och stöda föräldrarna och vårdnadshavarna i barnets vård och uppfostran när barnets välbefinnande är hotat. När behovet av barnskydd bedöms beaktas i första hand barnets bästa. Målet är att barnet kan växa och utvecklas i sitt eget hem.

Med förebyggande barnskydd avses alla de tjänster och funktioner genom vilka barn, unga och familjer ges stöd när barnet inte är klient inom barnskyddet. Det är kommunens uppgift att se till att förebyggande barnskydd samt barn- och familjeinriktat barnskydd till sin innebörd och omfattning ordnas såsom behovet i kommunen förutsätter olika tider på dygnet. Enligt lagen ska barnskyddet vara av sådan kvalitet att det garanterar barn och unga personer som är i behov av barnskydd samt deras familjer tillräckligt med hjälp och stöd. Detta förutsätter att kommunen definierar barnskyddets kvalitet och säkerställer att barnskyddstjänsterna fungerar och skraddarsys enligt behov. Barnskyddet bör vara effektivt.

Barnskyddsanmälningar i Kronoby (40) minskade år 2018 med 25,9 procent från föregående år. I genomsnitt gjordes 1,9 barnskyddsanmälningar per barnskyddsfall. Totalt 10 barn och unga var placerade utom hemmet 2018. Antalet minskade med 3 (23 %) från föregående år. Av dessa 10 var 6 brådskande placeringar. Totalt 37 barn och ungdomar (0-20 år) var klienter inom barnskyddets öppenvård 2018. Antalet minskade med 35 klienter (48,6 %) sedan föregående år.

Kommunen är skyldig att ordna nödvändig eftervård åt barn och unga som har vårdats utom hemmet. År 2018 var 7 barn och unga placerade för eftervård. (Källa: *Sotkanet, THL 2019*).

2.2 Unga vuxna

År 2018 var bland 17-24-åriga personer 3,7% utanför utbildningssystemet. Detta kan man jämföra med motsvarande 8,1% i resten av landet. Arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år fanns 5% i kommunen medan motsvarande procent i resten av landet var 12,3. Orsaker till att ungdomar fanns varken i utbildningssystemet eller i arbetslivet var vanligen någon form av missbruk eller psykisk sjukdom. (Källa: *Statistikcentralen*). De enda yrkesutbildningarna i Kronoby hålls vid Kvarnen folkhögskola, vilket leder till att de flesta ungdomar söker sig till andra orter för både yrkesinriktad utbildning och högre utbildning.

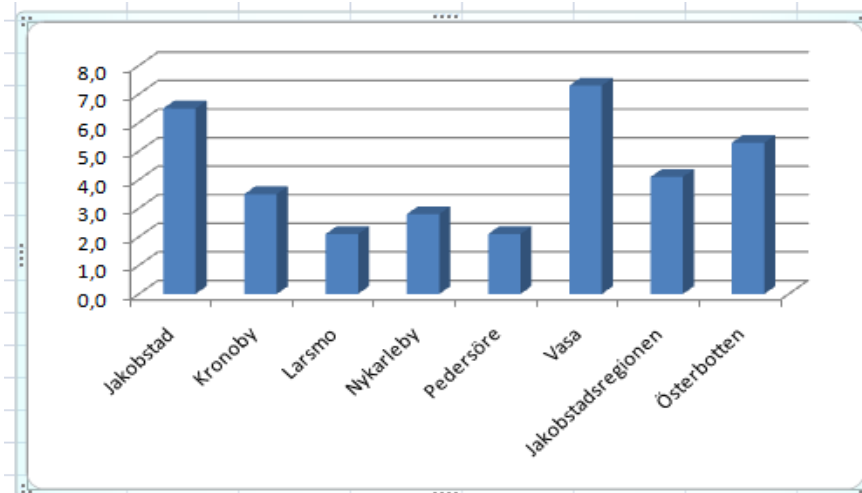
För ungdomar som på något sätt faller igenom samhällets stödnätverk finns bl.a. möjlighet att använda sig av ungdomsverkstaden After Eights uppsökande verksamhet. Under perioden 1.1-30.4.2019 hade man 168 ungdomar varav 4 svenskspråkiga från Kronoby; 3 i åldern 16-20 år och en i åldern 21-25 år. Åtgärder som gjordes gällande dessa ungdomar var: sökt till skola, anmält som arbetssökande, TE-byråns arbetsprövning, civiltjänstgöring och hjälp att inleda yrkesstudier.

Även samkommunen Soite satsar på ungdomar genom uppsökande verksamhet genom sitt projekt NuortenAku, som startar hösten 2019. Målsättningen är att utöka den öppna verksamheten i gruppform och att via konsultationshjälp utvärdera den ungas psykiska välmående, tonårens utveckling, verksamhetsförmåga, resurser samt faktorer som ökar och belastar välfärden.

2.3 Personer i arbetsför ålder

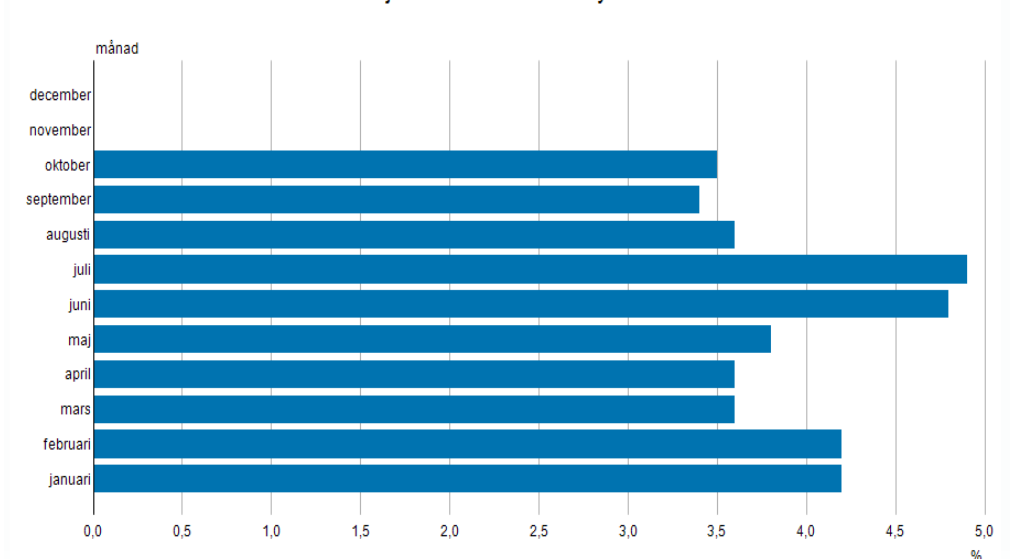
Kommunerna i svenska Österbotten har hög sysselsättningsgrad och därmed låg andel arbetslösa av arbetskraften. Kronoby stod sig med sina 5,3% arbetslösa (2017) i en god position jämfört med Österbotten (8 %) och hela landet (11,5%). Kronoby hör till Jakobstadsnejdens sektorsövergripande samservice, som har som målsättning att erbjuda offentlig arbetskraftsservice, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster samt rehabiliteringstjänster i enlighet med servicebehovet. I praktiken innebär detta aktiv utplacering på arbetsmarknaden, arbete med lönestöd, rehabiliterande arbete, utbildning eller i vissa fall någon form av pension i samråd med pensionsmyndigheten.

Andel arbetslösa i procent av arbetskraften i oktober 2019

Under de allra senaste åren har arbetslösheteprocenten haft en sjunkande trend. Arbetslösheten 2019 framkommer nedan:

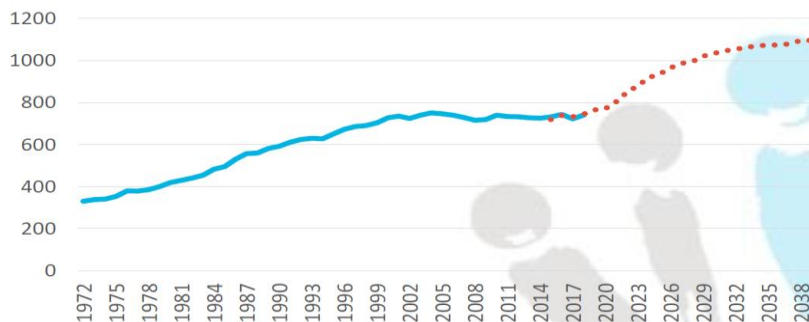
Andel arbetslösa i % av arbetskraften jan-okt 2019 i Kronoby

Källa: Arbets- och näringsministeriet, Arbetsförmedlingsstatistik

2.4 Seniorer

Trots att den totala befolkningmängden i kommunen sjunker, ökar mängden 75 år-fyllda stadigt. Trenden är stigande och förväntas enligt Statistikcentralens rapport fortsätta stiga i många år framöver (Källa: Statistikcentralen).

De äldres vardag är mera kantad av hälsohinder och servicebehov än den yngre befolkningens. Statistiken nedan är allmängällande för Finlands befolkning men trenden är snarlikt i hela landet.

Basindikator	Värde (2015, 2016, 2017)	Värde (2010, 2012, 2013)
Index för demens, åldersstandardiserat (2015)	65,4	72,1
Personer i åldrarna 65 år och över med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder (2017)	57,5	59,8
Personer i åldrarna 75 år och över som bor hemma, % av befolkningen i samma ålder (2016)	89	88,1
Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder (2017)	1,1	1,7
Utkomststödstagare i åldrarna 65 år och över, % av befolkningen i samma ålder (2016)	0,9	0,3
Klienter i åldrarna 75 år och över som omfattas av stöd för närståendevård under året, % av befolkningen i samma ålder (2017)	5,4	6,5
Personer i åldrarna 75 år och över som fick regelbunden hemvård 30.11, % av befolkningen i samma ålder (2017)	17,2	10,4
Klienter i åldrarna 75 år och över inom serviceboende för äldre med heldygnsomsorg 31.12, % av befolkningen i samma ålder (2016)	7,7	5,2
Klienter i åldrarna 75 år och över på ålderdomshem eller i långvarig institutionsvård på hälsocentraler 31.12, % av befolkningen i samma ålder (2016)	3,2	6,7

(Källa: Sotkanet 2019).

2.5 Kultur och fritid samt bibliotek och medborgarinstitut

Kultur- och fritidssektorn har haft ett aktivt år med många nya evenemang och händelser kring Kronoby 50-feståret. Feståret inleddes med en huvudfest i januari och avslutades med en Galafest i december som ordnades tillsammans med medborgarinstitutet. Där emellan har de ordnats bland annat "öppet hus" vid Kommungården, "bildkonstens dag" för barn och unga, Krombirundan motions-

evenemang, middag under bar himmel, singelpicnic, eftermiddagskaffe med dans och "må bra"-månad. Antalet deltagare vid evenemangen har varierat stort.

Drogförebyggande klubbverksamheten Power Club har fortsatt i alla tre kommundelar med något flera deltagare än tidigare år. Sportlovs- och höstlovsprogram ordnades för barn och unga och de mest populära aktiviteterna var som tidigare paintball, simning och resa till Haparanda. Under sommaren erbjöds gratis sportklubbar för lågstadieeleverna i kommunen men intresset var lågt och endast en av sex planerade klubbar blev av. På hösten inleddes gratis klättringsklubbar i idrottshallen i samarbete med 4H, i vilka cirka 20 personer deltagit aktivt. Tre teaterresor har ordnats till Wasa teater under årets gång i samarbete med Karleby stad och Luckan i Karleby. Resorna har varit populära och deltagare antalet från Kronoby kommun var stort vid alla tre resorna.

Tack vare projektet "Framtidsdalen" som kommunens bildningsavdelning deltog i fick samarbetet mellan kommunens kulturanordnare ny fart. "Glada kulturgruppen" som består av representanter från kommunens fritidssektor, biblioteket, medborgarinstitutet och folkhögskolan startades och gruppen träffas numera månatligen för att gå igenom vad alla håller på med och fundera över hur man kan samarbeta. Flera evenemang under årets gång har ordnats genom samarbete som t.ex. eftermiddagskaffe med dans och Krombirundan.

Biblioteksverksamheten i kommunen styrs av lagen om allmänna bibliotek (1492/2016) enligt vilken biblioteken som kommunal basservice skall erbjuda tillgång till material, information och kulturellt innehåll, tillhandahålla en mångsidig och tidsenlig samling, främja läsning och litteratur, tillhandahålla informationstjänster, handledning och stöd vid inhämtning och användning av information och för att främja en samhällelig och kulturell dialog.

I Kronoby kommun finns tre bibliotek; Kronoby huvudbibliotek, Nedervetil och Terjärv filialbibliotek samt en bokbuss som betjänar hela kommunen. Kronobys bibliotek skall vara öppna, flexibla och lättillgängliga mötesplatser för alla som bor och vistas i kommunen och vara anpassade för alla oavsett ålder. Kommunbiblioteket erbjuder förutom material och litteratur även kulturella och övriga evenemang för en bred allmänhet. Evenemangen arrangeras delvis i samarbete med övriga enheter inom kommunen (främst med Kronoby medborgarinstitut och kommunens fritidssektor) Under år 2018 arrangerades totalt 26 evenemang för allmänheten på biblioteken i Kronoby.

År 2019 anställdes en bibliotekspedagog som verkar i hela kommunen och vars huvudsakliga uppgift är att säkerställa kommunbibliotekets möjligheter att möta upp dagens behov av läsfrämjande verksamhet. Bibliotekspedagogen arbetar i nära samarbete med kommunens skolor och enheter för förskole- och småbarnspedagogik. Under år 2019 utarbetades en biblioteksstig med årligen återkommande garanterad verksamhet för kommunens barn och ungdomar. År 2018 hölls totalt 63 evenemang i kommunens skolor och enheter för förskole- och småbarnspedagogik.

Kronoby MI är Kronoby kommuns medborgarinstitut som verkar i alla tre kommundelar. Verksamheten administreras av Kvarnen samkommun vars kansli finns vid Kronoby folkhögskola. Kursverksamheten ordnas i form av terminskurser eller kortkurser och deltagarna har möjlighet att utforma utbildning. Kursdeltagande är ett sätt att förmånligt delta i folkbildande utbildning.

3. Verksamhetsförutsättningar

3.1 Lagstiftning och verkningar av den

Enligt Lagen om hälsa och sjukvård 1326/2010 § 12 ska kommunen bevaka och främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd och de faktorer som påverkar dessa inom varje befolkningsgrupp. Kommunen måste också observera effekterna av de åtgärder inom den kommunala servicen som sätts in för att svara mot kommuninvånarnas välfärdsbehov. Varje år ska inlämnas en rapport om kommuninvånarnas hälsa och välfärd och om de åtgärder som har vidtagits, utöver vilket en mer omfattande välfärdsberättelse ska tas fram för kommunfullmäktige en gång per fullmäktigeperiod. Hälsa- och sjukvårdslagen ålägger kommunerna att i sin strategiska planering ställa upp mål för främjandet av hälsa och välfärd som baserar sig på lokala förhållanden och behov, fastställa de åtgärder som stöder målen och som grund för dem använda kommunspecifika indikatorer för välfärd och hälsa.

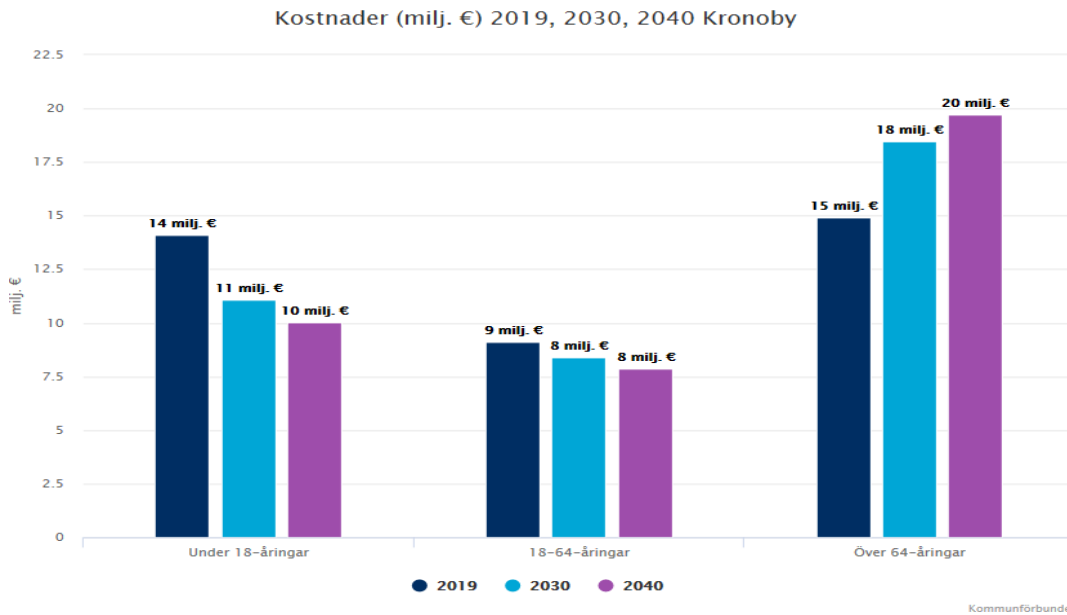
Därefter ska kommunen utse de instanser som ansvarar för den hälso- och välfärdsfrämjande verksamheten. De kommunala verksamheterna ska samarbeta med varandra för att främja välfärd och hälsa. Dessutom ska kommunen samarbeta med andra offentliga myndigheter, privata företag och allmännyttiga samfund som är verksamma i kommunen. När social- och hälsovård tillhandahålls i form av samarbete mellan flera kommuner, som i Kronobys fall, ska samarbetsområdet delta som sakkunnig i samarbetet mellan de olika sektorerna och i bedömningen av de sociala konsekvenserna och hälsokonsekvenserna i de kommuner som hör till området.

3.2 Kommunens ekonomiska resultat och verksamhetsförutsättningar

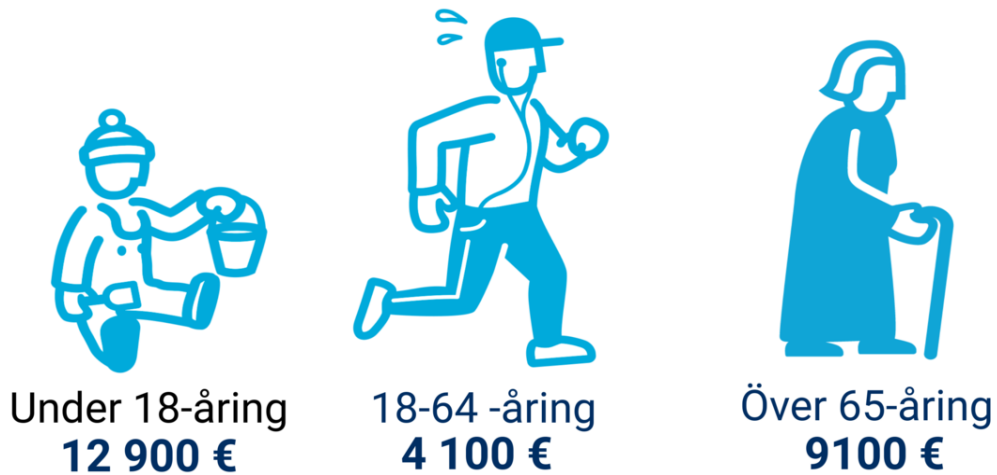
I kommunens balans per 31.12.2018 uppgår det totala ackumulerade överskottet, inklusive korrigerande av semesterlönereserveringen och årets negativa resultat till 5 973 121,68 € eller 918 € per invånare. Årsskiftet innan uppgick det ackumulerade överskottet till 963 € per invånare. Vid slutet av år 2018 uppgick lånestocken i kommunen till 3 320 € per invånare mot 3 429 € per invånare föregående årsskifte. Lånet per invånare har alltså minskat något. Kommunen drev en aktiv sparpolitik med indragning av skolfastigheter och skattehöjning som följd. Därutöver befann sig kommunen i akut behov av satsningar på renovering av byggnader och nybyggnad av skolor. Social-, hälso- och sjukvården, framförallt äldrevården, ställdes inför nedskärningar och behov av omstruktureringar och outsourcing.

Figuren nedan beskriver den kalkylerade effekten av de förväntade förändringarna i befolknings- och åldersstrukturen på driftkostnaderna enligt åldersgrupp åren 2019, 2030 och 2040. Minskade kostnader för enskilda åldersgrupper beskriver anpassningsmöjligheterna till det minskade behovet av tjänster. På motsvarande sätt är ökade kostnader en följd av det växande behovet av tjänster i framtiden. Resultaten baserar sig på en kalkyl och den faktiska utvecklingen beror på hur man kan tackla utmaningarna:

Källa: Statistikcentralen och Kommunförbundet

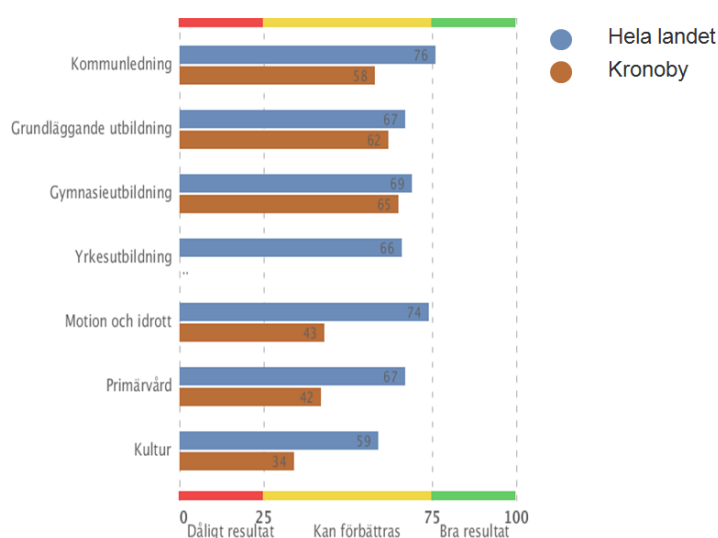

Följande bild ger en hänvisning om hur ålder kan kombineras med euro (Skattestyrelsen 2018).

TEAvisari är en webbtjänst som beskriver kommunens verksamhet för att främja kommuninvånarnas hälsofrämjande aktivitet. Tjänsten stödjer planeringen och ledningen av det hälsofrämjande arbetet i kommunerna, regionerna och skolorna. Webbtjänsten visar på en lägre nivå av hälsofrämjande arbete i Kronoby jämfört med resten av landet och att den därför kunde intensifieras och förbättras.

Hälsöfrämjande aktivitet : 2019

3.3 Företagens verksamhetsförutsättningar

Kronoby har traditionellt varit en bygd som levt av primärnärings, d.v.s. jordbruksföretag och mjölkproduktion. Numera är mjölkproducenternas antal enligt landsbygdsssekreteraren endast 62 (jfr. 67 år 2018) men de tenderar att vara större till storleken än tidigare. Antalet registrerade farmområden är enligt Profurs statistik för år 2018; 35 men det kan även förekomma icke-registrerade.

I kommunen verkar några hundra större och mindre andra företag, som bl.a. betjänas av Ab Jakobstadsnejdens Utvecklingsbolag Concordia med bl.a. information och stöd kring uppstartande av nytt företag, utveckling m.m.

Inkomstskattesatsen i Kronoby kommun har sedan mandatperiodens början stigit från 21,75 % till 22 %. Skattesatsen har en liten men ändå en viss betydelse för företagets lönsamhet. Den allmänna fastighetsskatteprocenten har stigit från 1,00 % till 1,15 %.

Tillgång till arbetskraft är av avgörande betydelse, när företag vill expandera. Arbetslöshetsprocenten låg i genomsnitt på 4,3 % år 2018. Arbetspendlingen är hög mellan kommunerna i nejden.

Industritomter finns till salu i alla kommundelar och kommunen satsar aktivt på att köpa in lämpliga tomter som passar för industriverksamhet. *Bygglov* vid företagsetablering anhåller man om från byggnadskansliet och respons erhåller man snabbt och flexibelt. Tomtreservering kan göras utan längre behandlingstider. Kommunen har 10 lediga industritomter större än 8 000 m² och 6 lediga större än 4 000m². För utrymmeskrävande handel finns 2 lediga tomter á 19 000 m² och en á 12 000 m².

Logistiskt ligger Kronoby kommun mycket lägligt invid Europaväg/Riksväg 8 och Riksväg 13, med egen flygplats och med korta sträckor till järnvägsstationerna i både Bennäs och Karleby och hamnarna i både Jakobstad och Karleby.

Majoritetsspråket i Kronoby är svenska, ca 77,74 %. Ca 18,99% pratar finska och 3,27 % övriga språk

(Statistikcentralen 2018). Som verksamhetsförutsättning är språket av mindre betydelse, såvida den operativa ledningen och försäljarna behärskar även finska, engelska och gärna flera språk, beroende på marknaden.

Kommunen väljer årligen ett företag som föräras titeln "*Årets företag*". År 2018 gick titeln till Seger Marketing Ab Oy.

3.4 Tredje sektorns verksamhetsförutsättningar

Socialt kapital är en viktig verksamhetsförutsättning för den tredje sektorn. En hög grad socialt kapital består av ett nätverk av sociala relationer som baseras på normer om ömsesidigt förtroende och tillit. För att detta förtroende ska kunna etableras krävs det att man följer gemensamma normer. Följer de flesta individerna i ett samhälle de gemensamma normerna leder detta till förtroende mellan individer. Detta leder i sin tur till möjligheten att bygga upp ett socialt nätverk och band mellan olika individer och grupper som känner förtroende för varandra. Det handlar, förenklat sagt, om de personer vi möter, t ex vänner, bekanta och främlingar och de möjligheter dessa möten öppnar för oss. Ett ytterligare tillägg är att socialt kapital skapar en känsla av tillhörighet.

Intresse och medlemstillströmning är faktorer som påverkar tredje sektorns möjligheter att verka. Trots att befolkningsunderlaget i kommunen minskar, verkar ändå ett nittiotal registre-rade föreningar och intressegrupper på orten och berikar vardagslivet. De olika sammanslutningarna uppehåller verksamhet på många olika områden bl.a. inom idrott och kultur för alla åldersgrupper, unga som gamla.

Det finns ypperliga möjligheter att idka olika typer av idrott i Kronoby. Verksamhetsförutsättningarna påverkas förutom av *kommunen* också i hög grad av *föreningar och talkofolk*. Motionsstigs- och skidspårnätverken är väl utvecklade. I kommunen finns det sex gräsplaner, två konstgräsplaner, en bollhall, bowlinghall, två ishallar och flera uterinkar samt en idrottshall. År 2018 steg fotbollsföreningen IK Myran till ligan, vilket gav fotbollen och hela kommunen ett uppsving. Händelsen renderade i att man år 2019 färdigställt en fullstor konstgräsplan till kommunen.

Även föreningar inom kultur och fritid har ett bra fäste i kommunen. Musiklivet är varierat, amatörteater visar upp sig, ungdomsföreningarna lever och talkoandan blomstrar. Ingen nämnd men ingen glömd. Dessa gör att kommunmedlemmarna upplever en känsla av välbefinnande.

Föreningar har möjlighet att *använda kommunens fastigheter utan ersättning* när de inte är i användning. För idrottshallen och fotbollsplaner uppbärs *hyror* till ett fast pris.

Kommunen (styrelsen och nämnder) beviljar *verksamhetsbidrag* i form av euron, gratis användning, elektricitet, snöplogning m.m. Kommunen kan också ersätta lönekostnader för sysselsättningsanställda och anvisa anställda med rehabiliteringspeng till föreningar och stiftelser. De flesta bidragen utdelas av bildnings- och fritidsnämnden.

Kommunen delar årligen ut cirka 100 000 euro i bidrag till idrotts- kultur- och ungdomsföreningar samt till privata personer. Bidragen delas ut för grundverksamhet och för olika projekt.

4. Information, samhörighet och påverkningsmöjligheter

4.1 Information

För att känna sig delaktig behöver kommuninvånaren information om det som sker. Kommunen har en strategi för öppenhet och offentlighet. Kronoby kommun eftersträvar en öppen och aktiv kommunikation vid såväl intern som extern kommunikation. Kommunikationen är en väsentlig del i kommunens utveckling, ledning och en grund för kommuninvånarnas och anställdas välbefinnande. En av kommunens viktigaste uppgift är att informera kommuninvånarna, kommunens företag, organisationer och föreningar om kommunens verksamhet samt skapa förutsättning åt kommuninvånare att delta och påverka i besluten. Informationsinnehållet och -kanalerna bör anpassas enligt mottagaren/ målgruppen. Oberoende av målgrupp bör kommunen sträva till gott bemötande samt att ge korrekt och tillräcklig information. Det skall vara möjligt att kontakta kommunen via såväl moderna som traditionella kommunikationskanaler.

Officiella kungörelser görs på kommunens webb-sida men andra informationskanaler är kommunens Facebook-sida, Instagram, LinkedIn, Twitter, via pressen, olika publikationer, trycksaker, mässor och utställningar. Anslagstavlor används enbart i specifika fall. Till kommunens hemsida publiceras samtliga nämnders föredragningslistor, protokoll och officiella kungörelser samt övrig grundinformation och aktuella ärenden.

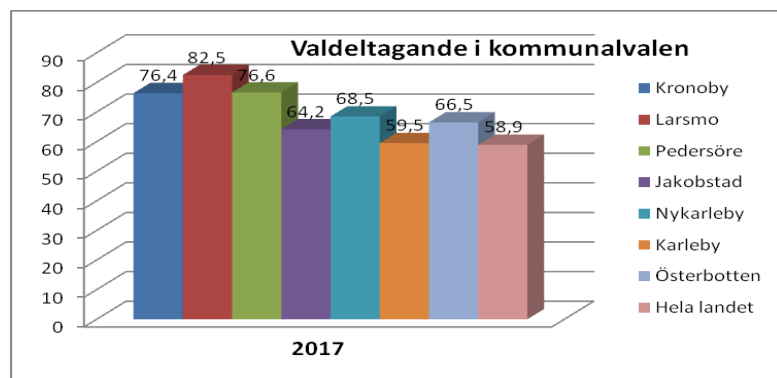
Inom förskolorna och skolorna används Wilma som informations- och kommunikationskanal mellan förskolorna/skolorna och eleverna/studeranden/vårdnadshavarna.

Inom småbarnspedagogiken används Päikky som informations- och kommunikationskanal mellan daghemmen och vårdnadshavarna. Via Päikky görs också barnens närvaroregistrering i daghemmen samt vårdtidsreserveringar.

4.2 Påverkningsmöjligheter

4.2.1 Valdeltagande och rätt att föra sin talan

Invånare som fyllt 18 år har möjlighet att delta i kommunens beslutsfattande genom att delta i allmänna val som hålls. Kronobyborna röstar aktivt och villiga att delta i debatten om gemensamma ärenden.

(Statistikcentralen)

Även barnens åsikter beaktas. När barns ärenden behandlas ska barnets önskemål och åsikt utredas på ett finkänsligt sätt och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Ett barn som fyllt 12 år har vid sidan av vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare rätt att föra talan i ex. ett barnskyddsärende som gäller barnet självt. Om vårdnadshavaren inte opartiskt kan bevaka barnets intresse och en intressebevakare måste förordnas för att ärendet ska bli utrett, ska för barnet förordnas en intressebevakare som i vårdnadshavarens ställe för barnets talan.

I skolorna förs barnens och ungdomarnas talan genom s.k. elevråd och ärendespecifika råd såsom matråd. Därtill kan ungdomar delta i kommunens ungdomsfullmäktige, som har en rådgivande funktion.

Äldres och specialgruppers talan förs förutom genom valdeltagande också genom specifika medborgarråd.

4.2.2 Rådgivande organ

Kronoby har ett eget *äldreråd* som har möjligheter att påverka kommunens politiska utformning av de äldres vardag och möjligheter till service och vård. Det består av fem folkvalda politiker som även samarbetar med de äldres intresseorganisationer (*Förvaltningsstadgan för Kronoby kommun 2019*).

Kommunen deltar i äldrerådets verksamhet på landskapsnivå både i mellersta Österbotten och i Österbotten.

Personer med funktionsnedsättning deltar i beslutsfattandet genom sitt *råd för personer med funktionsnedsättning*. Det består av tre personer, vilka utses av kommunstyrelsen.

Rådet har till uppgift att verka för att funktionsnedsattas röster hörs i beslutsfattandet och det kan även ta upp frågor som är aktuella i deras vardag. Rådet kan också ta initiativ i frågor ex. gällande tillgänglighet.

Unga har sitt eget språkrör i *ungdomsfullmäktige*. Ungdomsfullmäktige består av sju medlemmar som utsetts av kommunstyrelsen på förslag av de unga själva. Deltagarna bör vara mellan 13 och 20 år. Ungdomsfullmäktige kan utse representanter som med närvaro- och yttranderätt får delta i de kommunala beslutsorganens möten.

Ungdomsfullmäktiges uppgift är att verka för att ungdomars röst hörs i det kommunala beslutsfattandet samt att ta upp frågor som berör ungas vardag. Det kan de göra ex. genom att ge utlåtande om pågående ärenden, genom att ordna tillställningar och genom en årlig diskussionsträff med styrelsen.

I specifika frågor ordnar kommunen *medborgarträffar* för att informera invånarna samt för att ta emot deras åsikter. I vissa fall ordnas även *enkäter och folkomröstningar* för att ge de förtroendevalda en rådgivande vink om medborgarnas vilja.

4.2.3 Initiativrätt

Kommuninvånare samt sammanslutningar och stiftelser som har verksamhet i kommunen kan komma med *initiativ* i frågor om kommunens verksamhet. Initiativet skall framställas skriftligt eller i

elektronisk form på kommunens webb-adress: kronoby.kommun@kronoby.fi.

Även förtroendevalda kan komma med initiativ och skriftliga *motioner*, vilka överförs för beredning och behandling.

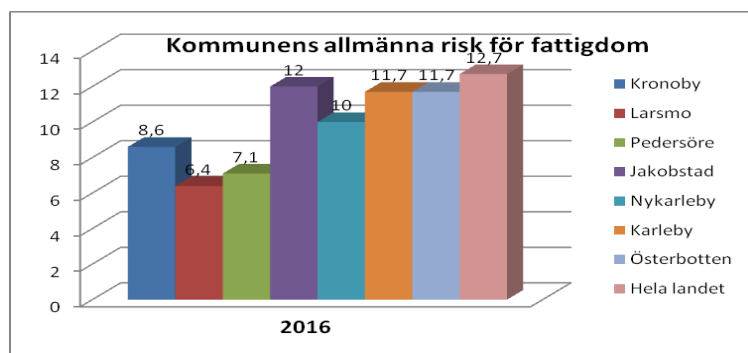
4.3 Samhörighet

Lokalsamhället ger invånarna ett sammanhang att leva och bo i. Det ger människorna den trygghetskänsla som krävs för att slå rot och reproducera sig. Landsortsmentaliteten i kommunen "alla känner alla" gör att det är lätt att ta kontakt och att samarbetet fungerar tack vare låg tröskel och hög flexibilitet. Kommunen har en hög *vi-anda* och den inkluderar också nyfinländare. Att det dessutom finns *talkoanda* och en benägenhet att höra till föreningar av olika slag, gör det lättare att känna samhörighet och trivas (*Strategi 2025, Kronoby-äta människor*).

5. Välfärdsrisker

5.1 Fattigdom

Enligt tabellen är Kronobys risk för fattigdom ca en tredjedel mindre än att hela landets.

Källa: Sotkanet

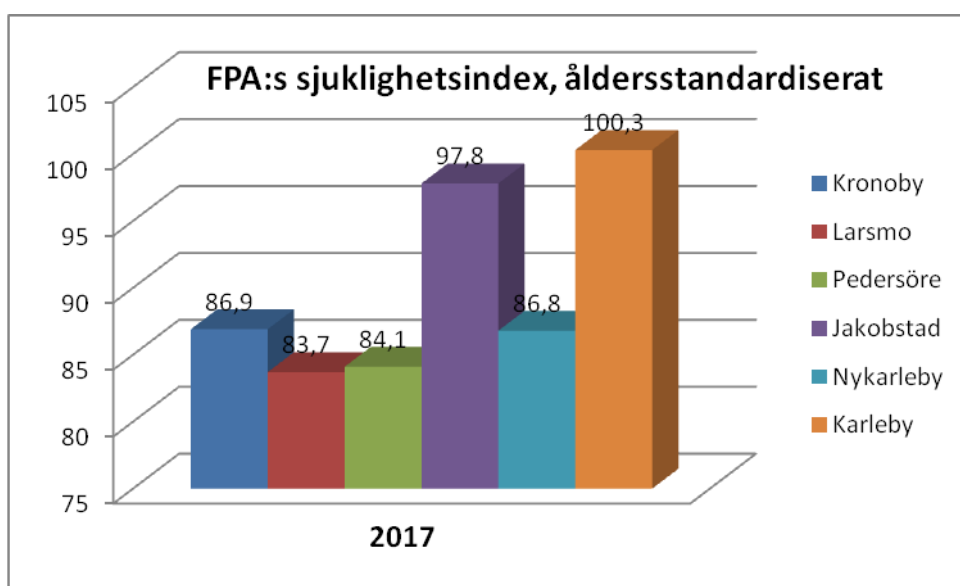
Begreppet låg inkomst är relativt. Statistiken visar alltså hur stor del av områdets befolkning som bor i hushåll med låga inkomster, som ligger under den relativa gränsen för låga inkomster. Det är fråga om en mätare som beskriver befolkningens ställning genom relativ inkomstfördelning. Risker för fattigdom mäter de relativa inkomstskillnaderna. Risker för fattigdom ökar om inkomstutvecklingen i nedre delen av inkomstskalan är svagare än medianinkomstens utveckling. Gränsen för låga inkomster beräknas varje år på nytt på basis av hela befolkningens nationella inkomstfördelning. Alla områden använder samma gräns för låga inkomster. Sålunda visar indikatorn hur stor del av områdets befolkning som enligt nationella mått har låg inkomst. Med andra ord beror risken för fattigdom på hur hela inkomstfördelningen ser ut. En låg inkomst har definierats som den nivå som är lägre än 60 procent av medianen.

5.2 Hälsohinder och olyckor

Kronobyborna har en god hälsa: I THL:s åldersstandardiserade sjuklighetsindex (2016), där hela landets index är 100, har Kronoby ett lågt index; 83,9 (lägre än alla kommuner inom Soite). När det gäller FPA:s folksjukdomsindex 2018 för blodtryckssjukdom i Kronoby (84,6) och för diabetes (78,2), har Kronoby lägst (d.v.s. bäst) värden. För kransartärsjukdomar däremot har Kronobyborna ett index

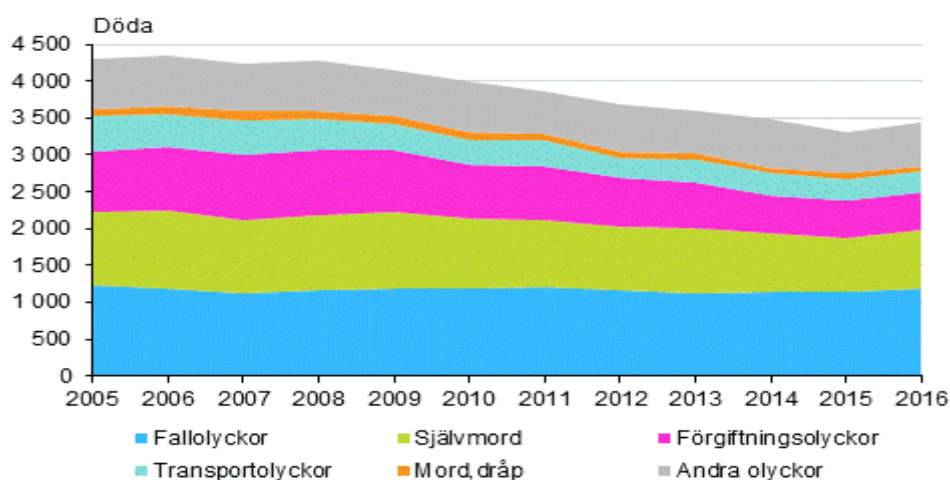
på 112,7 men har ändå näst bäst index i förhållande till resten av Soites kommuner. Gällande förekomsten av psykiska sjukdomar har Kronoby lägsta indexet; 77. Enligt en undersökning som Institutet för hälsa och välfärd har gjort 2019 har 19,5% av eleverna i årskurs 8 och 9 ett medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd medan resten 80,5% har ett gott hälsotillstånd (hela landet 79,1%).

I THL:s åldersstandardiserade sjuklighetsindex (2016), där hela landets index är 100, har Kronoby ett lågt index; 83,9 (lägre än alla kommuner inom Soite). I förhållande till invånarna i Jakobstadsregionen (2017) tycks Kronobyborna ändå vara något sjukligare.

Olyckor är fjärde största dödsorsaken i Finland. Sunda levnadsvanor och en god livsmiljö förebygger olyckor, som i Finland utgör en betydande hälsorisk. Arbetet för att förebygga hem- och fritidsolyckor, hissinstallationer och effektiv halkbekämpning vintertid är exempel på insatser som betydligt sänker kostnaderna för social- och hälsovård och rehabilitering.

Källa: Dödsorsaker, Statistikcentralen

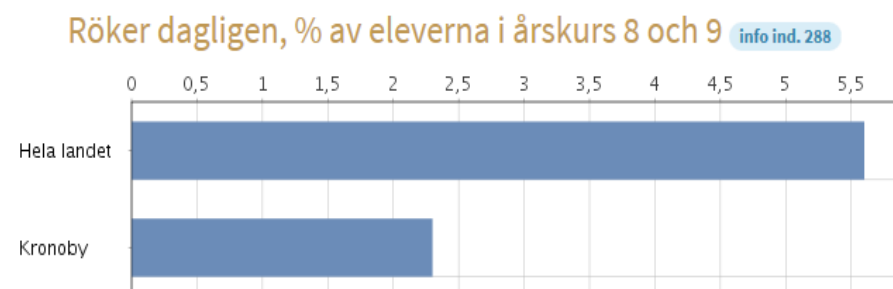
5.3 Missbruk

Missbrukarvården och mentalvårdsarbetet har tidigare styrts av en strategi i samarbete mellan Mellersta Österbotten och Kronoby. I och med planerna på en landskapsreform har denna föråldrats och arbetet sköts som en del av samkommunen Soites verksamhet med inslag av tillägg från bl.a. behandlingshemmet Pixne och föreningsbaserade vårdinrättningar.

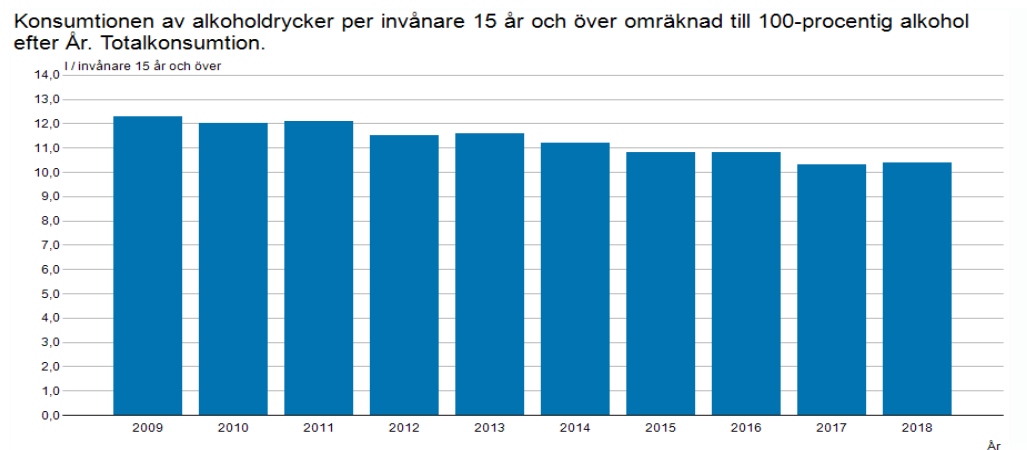
Kommunen ansvarar för förebyggande rusmedelsarbete även efter kommande social- och hälsovårdsreformer och borde därför utse ett organ som handhar uppgiften. På kommunal nivå sköts främst förebyggande missbrukarvård och eftervård. Kommunen har förklarat sig vara en rökfri arbetsgivare och motarbetar därför tobaksanvändning genom att ha förbjudit användning av tobaksprodukter i kommunens samtliga fastigheter samt deras omedelbara närhet.

Det förebyggande arbetet sköts av fritidskoordinatören som en del av hennes arbete. Förebyggande arbete sker också i föreningar, förskola och grundläggande utbildning i form av upplysning om alkohol-, snus- och drogfritt liv samt ickerökningskampanjer.

Enligt en undersökning som *Institutet för hälsa och välfärd har gjort 2019* har 3,9% av eleverna i årskurs 8 och 9 varit ordentligt berusade minst en gång i månaden. Enligt samma undersökning och målgrupp röker kronobyungdomarna betydligt mindre än ungdomarna i resten av landets skolor.

Gällande alkoholförtäring kan det kännas som att allt fler dricker allt mer men i verkligheten visar statistiken att totalkonsumtionen av alkoholdrycker omvandlad till 100-procentig alkohol har minskat de tio senaste åren.

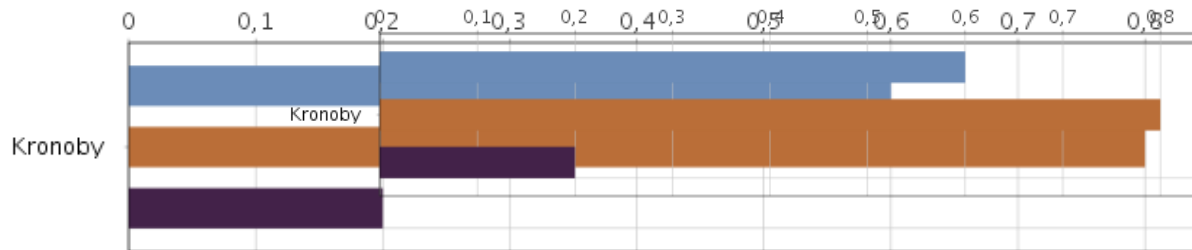

Källa: <A HREF=<http://www.thl.fi/sv> SE/web/sv TARGET= blank>Institutet för hälsa och välfärd THL

Gällande narkotikabruk finns det sannolikt ett stort mörkertal men hälsohindret upplevs som ett stigande bekymmer med social misär som följd.

Alla narkotikabrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

<https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/metadata/indicators/3093>

- 2016

- 2017

Källa: Sotkanet

5.4 Miljölägenheter

Kronoby ligger i närheten av två städer med omfattande industriverksamhet. Kommunen korsas av järnväg samt två riksvägar och ett nätverk av mindre vägar. I Kronoby finns också nejdens flygfält. Ett stort antal industrier, företag och primärproducenter verkar i kommunen. Dessa faktorer medför risker för förorening av miljön i form av utsläpp till luft, mark, vattendrag och grundvatten i händelse av olycka.

Luftkvaliteten i Kronoby kontrolleras sedan 1992 i samarbete med grannkommunerna och industri som medför utsläpp till luften. En bioindikatorundersökning görs i regel vart femte år. Luftkvaliteten i Kronoby är överlag god, men punktbelastning förekommer. Olägenheter p.g.a. lukt uppstår ställvis kring djurstall och påsldjursfarmer.

Tillsyn av luftkvaliteten inomhus utförs av hälsoskyddsmyndigheterna. Inomhusluften i kommunens fastigheter har tidvis varit av dålig kvalitet och medfört behov av åtgärder.

Kronoby kommun är självförsörjande beträffande hushållsvatten tack vare de för vattenförsörjning lämpliga grundvattenområden som löper genom hela kommunen från Vibergs i Terjärv via Emet till flygfältsområdet och kommungränsen mot Karleby. Vattendistributionen sköts av två större vattentjänstverk med kommunen som huvudsaklig ägare samt av ett antal mindre andelslag. Hushållsvattnets kvalitet kontrolleras regelbundet, både av hälsoskyddsmyndigheterna och som egenkontroll av bolagen och andelslagen. Grundvattenområdena är känsliga för förorening och grundvattenskyddet är starkt. Ny verksamhet som kan medföra förorening tillåts vanligtvis inte etablera sig på grundvattenområden. För befintlig verksamhet krävs åtgärder för att förhindra förorening.

Kronoby kommun är delägare i avfallshanteringsbolaget Ekorosk, som upprätthåller ekopunkter och återvinningsstationer i de 10 medlemskommunerna samt avfallscentraler i Jakobstad och Karleby.

Varje kommundel har också sin egen Rinki Ekopunkt. Österbottens avfallsnämnd fungerar som en gemensam myndighet för Ekorosks delägarkommuner. Avfallshanteringen fungerar bra och återvinningsgraden är hög på Ekoroskområdet. Olägenheter inom avfallshanteringen uppstår t.ex. när insamlingskärl inte töms tillräckligt ofta utan blir överfulla, eller när avfall dumpas i miljön och förorsakar nedskräpning.

I förebyggande syfte behövs tillräckliga resurser för tillsyn inom miljövården. Kommunen har en tillsynsplan och ett tillsynsprogram, som baserar sig på riskbedömning av miljötillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringspliktiga verksamheter. En del av riskerna för miljöolägenheter kan minskas om tillsyn kan utföras enligt planen.

5.5 Trafikolägenheter

Trafikolyckor sker i kommunerna oberoende av om de är tätorter eller inte. Trafikolycksstatistiken i Finland visar lyckligtvis en sjunkande trend av olyckor. När man ser på trafikbrott som kommit till polisens kännedom, har jämförelsevärdet stigit sedan 2014 i alla jämförelsekommuner, förutom i en kommun där jämförelsevärdet är lägre än för tre år sedan. För 2017 är det två jämförelsekommuner som har ett högre jämförelsevärde än Kronoby när det gäller vissa trafikbrott som kommit till polisens kännedom/1000 invånare. Österbotten har ett något lägre jämförelsevärde än Kronoby. Källa: Institutet för hälsa och välfärd, Sotkanet.

På landsvägar inträffade det 2017 totalt 2 348 polisrapporterade personskadeolyckor i landet. I olyckorna omkom 161 och skadades 3 125 personer. En jämförelse av situationen år 2017 med medeltalet för åren 2013-2017 visar att antalet personskadeolyckor minskade med 10 % och att antalet omkomna i trafikolyckor minskade med 11 %. Av dödsolyckorna i vägtrafiken i hela landet skedde 70 procent på landsvägar, av personskadeolyckorna 53 procent. Av personskadeolyckorna inträffade 16 % på markerade tätortsområden. I dessa områden omkom nio personer. Av personskadeolyckorna inträffade likaså 16 % i områden som utgör s.k. statistiska tätorter, utanför de markerade tätortsområdena. I dessa olyckor omkom 23 personer. Källa: Liikenneviraston tilastoja 9/2018.

I Kronoby är det tätorterna som är mest olycksdrabbade för fotgängare. Bilolyckorna sker oftast i samband med älgkrockar eller i halkföre på Riksvägarna 8 och 13 samt stamväg 63. De knutpunkter i kommunen, vilka oftast nämns i trafiksäkerhetssammanhang är Hopsala-korsningen, Flygfältsvägen, Murick-korsningen och stamväg 63.

Anmärkningsvärt är de många viltolyckorna. År 2018 inträffade 14 hjort-/älgolyckor i Kronoby, vilket är hälften av olyckornas antal i kommunen.

År	Antal trafik- olyckor	varav	Skadade	Döda
2011	38		8	2
2012	29		9	2
2013	35		10	2
2014	41		7	0
2015	46		8	0
2016	46		5	3

2017	48	10	0
2018	31	5	0

<https://www.strafica.fi>

Kommunen har en trafiksäkerhetsplan som går igenom varje år. Vägunderhållet får för lite resurser för både statliga och kommunala vägar.

5.6 Brott och säkerhetsolägenheter

Totala antalet brott i Kronoby, vilka anmälts till polisen sjönk från 4 776 år 2017 till 826 år 2018, d.v.s. 82,71%. Antalet egendomsbrott minskade från 31 till 25, medan stölderna och intrång ökade från 6 till 8 och våldsbrotten ökade från 10 till 11. Misshandelsbrotten var oförändrat 10 under både 2017 och 2018. (Polisens resultatinformationssystem PolStat 2019).

Landet har nationella riktlinjer för säkerhetsplanering i kommunerna. Målet är att förebygga och avvärja olyckor och olycksfall, brott och störningar och att öka trygghetskänslan bland befolkningen. Regionförvaltningsverket ordnar årligen säkerhetsövningar under vilka även Kronoby har möjlighet att utvärdera sin egen säkerhetsplanering. De viktigaste säkerhetsaktörerna bör vara representerade i säkerhetsorganisationen på någon nivå. Aktörerna består förutom av myndigheter av näringslivet, läroanstalter och organisationer. Med hjälp av nätverkande engagerar man effektivt invånarna i området i säkerhetsarbetet genom att ordna olika invånarmöten, säkerhetsvandringar, säkerhetsenkäter och t.ex. stöd för säkerhetsverksamheten i byarna. Att hålla dialog med invånarna främjar deras eget ansvarstagande i frågor som gäller deras säkerhet.

Lokala säkerhetsplanen kan ex. ta upp teman som förebyggande och bekämpande av brottslighet, förebyggande av olycksfall och olyckor, säkerhet i hemmen och boenden, säkerhet vid läroanstalter, trafiksäkerhet, förebyggande av marginalisering och stärkande av gemenskap och delaktighet. *Källa: Inre säkerhet Inrikesministeriets publikationer 2019:4* När Institutet för välfärd och utveckling undersökte sundheten och tryggheten i grundskolan visade det sig att de följs upp minst vart tredje år, vilket kan anses som tillfredsställande. Aktuella våldsdåd i landets skolor visar dock att säkerheten sällan är tillräcklig.

6. Sammanfattning

Kronoby kommun har en sjunkande trend gällande befolkningens mängd; antalet födda minskar och antalet avlidna ökar. Ändå lever invånarna i kommunen allt längre och har ett normalt behov av hjälp i hög ålder. Den demografiska försörjningskvoten ökar, vilket innebär att allt färre skall ta hand om allt fler. Om inte flyktingmottagning och arbetsinvandring förekom, skulle befolkningens mängd minska i allt snabbare takt.

Kommunen har en väl utvecklad småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. De flesta ungdomarna skaffar sig en yrkesinriktad utbildning eller högre utbildning. Arbetslösheten är låg och mellan kommunerna i nejden förekommer en sund arbetsplatspendling.

Kulturen och fritiden samt bibliotek och medborgarinstitutet står för folkbildningen och utbildningen av invånare i både yngre och äldre ålder. Det handlar om både praktiska och intellektuella kunskaper, som sprids genom samvaro och kurser eller direkt genom böcker, film och sociala medier.

Kommunens ekonomiska förutsättningar är goda men ett fortgående behov av investeringar och omstrukturering p.g.a. förändrade behov och bl.a. fastighetsreparationer innebär indragningar och inbesparingar på momentnivå inom alla områden. Inkomstskattesatsen är tämligen hög; 22 %, medan tillgången till arbetskraft har sjunkit och arbetslöshetsprocenten är låg. Kommunen efterfrågar satsningar inom industrier och annan företagsamhet, medan det är gott om både industri- och bostadstomter. Majoritetsspråket är svenska men finskspråkiga och personer med annat modersmål välkomnas att flytta in i kommunen. Kronoby är inte helt befriat från negativa olägenheter som fattigdom, missbruk, miljöolägenheter, trafikolägenheter eller brott och säkerhetsolägenheter men omfattningen av dessa bekämpas idogt. Valfärden ligger på en hög nivå, eftersom alla kommuninvånare tas om hand, oberoende av ålder, språk eller kön. Sjuk- och hälsovården omhandhas på samkommunsnivå för att nå invånarna i deras livsmiljö och för att den goda hälsan och välbefinnandet skall kunna bibehållas.

Källor

Arbets- och näringsministeriet, arbetsförmedlingsstatistik 2019

Förskolans läroplan i Kronoby kommun 2016

Förvaltningsstadga för Kronoby kommun 2019

Inre säkerhet Inrikesministeriets publikationer 2019:4

Institutet för hälsa och välfärd 2019

Lag om allmänna bibliotek 1492/2016

Lag om främjande av integration 1386/2010

Lag om hälso- och sjukvård 1326/2010

Liikenneviraston tilastoja 9/2018.

Livsmedelsverkets söktjänst för öppen information om stödtjänster

Läroplanen för grundläggande utbildningen för läropliktiga 2016

Kronoby kommuns förvaltningsstadga, 2018

Kronoby kommuns webbsida 2019

Kronoby kommuns Strategi 2025, Kronoby - äkta människor, 2018

Polisens resultatinformationssystem PolStat 2019

Plan för småbarnspedagogik i Kronoby kommun 2019

Profurs statistik 2018

Social- och hälsovårdsministeriets hemsida 2019

Soite Lastensairaala Barnsjukhus, Nuorisopsykiatrian kehittämiprojekti 2019

Statistikcentralen 2019

Statistikcentralen/Sotkanet 2019

Välfärdsplan för åren 2020-2021

I samband med planeringen av den vård- och landskapsreform, som inte blev av, uppgjorde Kommunförbundet (2017) en mall över "Vad gör kommunen i framtiden", där orden "**Främjar kommuninvånarens välfärd**" finns i centrum. Kommunerna skulle ändå fortfarande ha många viktiga uppgifter kvar och de syftar alla till att öka kommuninvånarnas välmående. I och med att kommunens social- och hälsovård är outsourcad i Kronoby, passar mallen synnerligen väl för Kronobys del. Kommunens välfärdsplan för åren 2020-2021 utgår från denna schablon.

Vad gör kommunen i framtiden?

Främjar kompetens och kultur

- Småbarnspedagogik
- Förskoleundervisning och grundläggande utbildning
- Gymnasieutbildning
- Yrkesutbildning
- Fritt bildningsarbete
- Konst- och kulturtjänster
- Bibliotekstjänster
- Ungdomstjänster
- Idrotts- och motionstjänster

Främjar kommunens livskraft

- Ortens attraktionskraft
- Stöd till svårssysselsatta: uppsökande ungdomsarbete, verkstäder, förebyggande av långtidsarbetslöshet, stadsdelsarbete, integration
- Näringspolitik: företagsrådgivning, utvecklingsprojekt, företagstomter, marknadsföring av regionen, öppna data
- Resurssmarta verksamhetsformer

Utvecklar livsmiljön

- Markpolitik
- Planläggning och planering av markanvändningen
- Trafik, kollektivtrafik
- Uppbyggnad och underhåll av vägnätet
- Vattentjänster
- Avfallshantering
- Energitillgång och distribution
- Byggnadstillsyn
- Bostadsväsendet
- Miljövård och en sund livsmiljö
- Säkerhet och beredskap

Främjar lokal identitet och demokrati

- Mångsidiga möjligheter att delta
- Lokal vi-anda
- Kommunikation och interaktion
- Val och representativ demokrati
- Medborgarorganisationernas verksamhetsförutsättningar
- Invånarnas frivilliga verksamhet

Främjar kommuninvånarens välfärd

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande undervisning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning, fritt bildningsarbete, konst- och kulturtjänster, bibliotekstjänster, ungdomstjänster, idrotts- och motionstjänster

2) Främja kommunens livskraft

Ortens attraktionskraft, stöd till svårssysselsatta, uppsökande ungdomsarbete, verkstäder, förebyggande av långtidsarbetslöshet, integration, näringspolitik, företagsrådgivning, utvecklingsprojekt, företagstomter och marknadsföring och resurssmarta verksamhetsformer

3) Utveckla livsmiljön

Markpolitik, planläggning och planering, trafik, kollektivtrafik, uppbyggnad och underhåll av vägnätet, vattentjänster, avfallshantering, energiproduktion och distribution, byggnadstillsyn, bostadsväsendet, miljövård och en sund livsmiljö, säkerhet och beredskap

4) Främja lokal identitet och demokrati

Mångsidiga möjligheter att delta, lokal vi-anda, kommunikation och interaktion, val och representativ demokrati, medborgarorganisationernas verksamhetsförutsättningar och invånarnas frivilliga verksamhet

Främja kompetens och kultur (fysisk, psykisk och social)

Målsättning	Sätt att uppnå	Vem ansvarar:	Vem utför:	Mätare:
Trygga och lärande barn	Målfokuserad och välstrukturerad småbarnspedagogik och förskola	Bildn.- o.fritidsnämnd	led. f. småb.ped./försk	enkäter
Utbildningsnivå	Kvalitativ grundläggande utbildning	Bildn.- o.fritidsnämnd	rektorerna	enkäter
	Attraktiv gymnasieutbildning	Bildn.- o.fritidsnämnd	rektorn	antal sökande
	Bibliotekets läsfrämjande verksamhet	Bildn.- o.fritidsnämnd	bibliotekschefen	antal evenemang
Aktiv fritid och hälsofrämjande verksamhet	Kvälls- och dagskurser	Bildn.- o.fritidsnämnd	rektorn för MI	antal kurser
	Gratis motionsrådgivning	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskoord	finns/finns inte
	Tillgängliga sport- motionsanläggningar	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskoord	antal anläggningar
	Drogförebyggande grupp	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskoordinatorn	antal möten
	Kulturella evenemang	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskor, biblchef, MI	antal evenemang
	Kaikukort	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskoordinat	användning
	Bra kontakt med föreningar	Bildn.- o.fritidsnämnd	fritidskoordinatorn	minst en träff /år
	Biblioteksservice	Bildn.- o.fritidsnämnd	bibliotekschefen	öppethållningstimmar

Främja kommunens livskraft (genom ökad attraktionskraft)

Målsättning	Sätt att uppnå	Vem ansvarar:	Vem utför:	Mätare:
Befolkningsökning	Bibehålla skatteprocenten	Kommunfullmäktige	kommundirektören	%
Öka inflyttningen	Sälja minst 5 bostadstomter	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen	antal
	Fler hyresbostäder	Kommunstyrelsen	fastighetsbolaget	antal
	Finsk skola eller språkbad	Bildn.- o.fritidsnämnd	bildningschefen	har, har ej
	Bibeh. kval. inom dagvård och grundutb.	Bildn.- o.fritidsnämnd	bildningschefen	enkäter
	Aktiv flyktingmottagning	Kommunstyrelsen	integrationsenh.	antal
	Bibeh. snabba och smidiga förv.processer	Kommunstyrelsen	avd.cheferna	enkäter
Öka företagsetableringen	Stöd för företag	Kommunstyrelsen	Concordia	antal som fått stöd
	Planera nya företagstomter	Tekn. och miljönämnd	planläggaren	antal

Utveckla livsmiljön

32

Målsättning	Sätt att uppnå	Vem ansvarar:	Vem utför:	Mätare:
Trivsamma boendemiljöer (minska olycksrisken)	Kommuncentra hålls städade och tilltalande	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen	enkät
	Öka underhållsbudgeten	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen	euro
	Engagera tredje sektorn	Bildn.- och fritidsnämnd	fritidskoordinatorn	antal evenemang
	Cykelväg längs flygfältsvägen	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen/NTMC	ja/nej
Tillgänglighet för alla	Förbättrat vägunderhåll	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen/NTMC	enkät
	Tillgängliga byggnader och miljöer	Tekn. o.miljönämnd	tekniska chefen	antal komm. fast. med tillgänglighet
Lägre arbetslöshet	Anpassade kantstenar i byacentra	Tekn. o.miljönämnd	NTM-centralen	ja/nej
	Anställning med lönestöd	Kommunstyrelsen	förvaltningschefen	%
	Rehab. arbetsverksamhet	Kommunstyrelsen	förvaltningschefen	antal
	Aktuell beredskapsplan	Allmänna avd.	kommundirektören	ja/nej
	Aktuella räddningsplaner	Avdelningarna	avdelningschefen	ja/nej
Ökad turism och naturturism	Aktuella säkerhetsplaner	Avdelningarna	avdelningschefen	ja/nej
	Marknadsföring	Kommunstyrelsen	informatören	euro
Ökad miljömedvetenhet	Miljövårdsupplysning	Tekn. o.miljönämnd	miljöv.sekr./samarb.p.	antal kampanjer
	Återanvändning och avfallshantering	Ekorosk	Ekorosk	uppmätt felsorterat material
	Insamlingskampanjer	Ekorosk	Ekorosk	antal kampanjer

Främja lokal identitet och demokrati

Målsättning	Sätt att uppnå	Vem ansvarar:	Vem utför:	Mätare:
Påverkningsmöjligheter	Medborgarråd	Allmänna avd.	förvaltningschefen	antal möten
	Medborgarträffar	Allmänna avd.	kommundirektören	antal träffar
	Invånarenkäter	Avdelningarna	avd.cheferna	röstnings%
	Demokratiska val	Allmänna avd.	förvaltningschefen	röstnings%
Aktiva medborgarorganisationer	Föreningsstöd	Kommunfullmäktige	kommundirektören	budget
	Partistöd	Takorganisationerna	grupppordföranden	euro
Aktivt talkoarbete och - anda	Evenemang med talkoinsatser	Föreningarna	fritidskoordinatorn	antal evenemang